

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Георги Иванов Митов, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Юридически факултет, катедра „Наказателноправни науки“

за дисертационния труд на Деница Георгиева Александрова – Митрова, докторант в самостоятелна форма на обучение в секция „Публичноправни науки“ в Института за държавата и правото при Българската академия на науките

на тема „Административни органи, актове и производства по Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража“

за присъждане на научната степен „Доктор по право“

в област на висшето образование: 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление: 3.6. Право

научна специалност: Административно право и Административен процес

Уважаеми членове на научното жури,

Със заповед № РД-09-09 от 03.07.2024 г. на Научния секретар на Института за държавата и правото при Българската академия на науките съм назначен за член на научното жури.

На първото му заседание ми е възложено да изготвя становище за труда.

I. ПРЕДСТАВЯНЕ НА КАНДИДАТА И ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТУРАТА

Деница Георгиева Александрова – Митрова завършва Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и получава образователно-квалификационна степен „магистър“ по право.

От 2002 г. до 2007 г. е адвокат в Софийска адвокатска колегия. От 15.02.2007 г. е назначена на длъжност съдия в Административен съд – Пазарджик. През 2012 г. е командирована в Административен съд – София град. От 07.06.2012 г. е назначена на длъжност съдия в Административен съд – София град. В периода от 03.02.2017 г. до 04.05.2017 г. е заместник-министър на правосъдието.

Със заповед № РД-09-103 от 24.11.2021 г. на Директора на Института за държавата и правото при Българската академия на науките е зачислена за докторант, в самостоятелна форма на обучение.

Дисертационният труд е обсъден и насочен за публична защита в секция „Административноправни науки“ на 17.06.2024 г. Със Заповед № РД-09-36 от 03.06.2024 г. на Директора на Директора на Института за държавата и правото при Българската академия на науките е отчислена с право на защита.

От приложените материали може да се направи извод, че са спазени всички изисквания относно хода на процедурата и оформянето на дисертационния труд и няма допуснати нарушения.

Авторефератът е написан съгласно изискванията и коректно представя работата на дисертанта.

Деница Александрова – Митрова има 7 публикации по темата на дисертацията, съгласно приложената справка.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД, НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ

1. Избраната тема на изследването е изключително актуална поради голямото теоретично и практическо значение на административните производства по Закона за изпълнение на наказанията и задържане под стража (ЗИНЗС) с оглед на защита на правата на осъдените лица, които изтърпяват наказание лишаване от свобода и задържаните обвиняеми и подсъдими с мярка за неотклонение задържане под стража в местата за лишаване от свобода, и поради липсата на цялостно теоретично изследване в тази насока. Научни разработки разглеждат тези въпроси фрагментарно и изолирано, като голяма част от тях са по отменения през 2009 г. Закон за изпълнение на наказанията. Това е самостоятелен принос на труда и ще допринесе за попълване на тази празнота в правната ни литература. Направените изводи ще подпомогнат и за разрешаването на някои сложни практически проблеми, свързани със спорове и неясноти в правоприлагането. Това придава на изследването и практическа значимост.

2. Представеният труд е с обем от 300 страници. Библиографската справка съдържа 34 публикации на кирилица и на латиница. Бележките под линия са 582. Използвани са 163 източника на съдебна практика.

Дисертацията е структурирана в съдържание, използвани съкращения, увод, изложение, което се състои от пет глави, във всяка от които са е обособени раздели, а някои от разделите съдържат части, заключение и библиография.

3. В съдържателно отношение трудът е правилно и логично подреден, като отделните части са съразмерни и разгледаните въпроси са последователно изложени.

а) В увода авторът аргументира избора и актуалността на темата, както и степента на разработеност в българската теория.

Посочен е предметът, обектът, целта и задачите на научното изследване.

б) Първа глава е посветена на места за лишаване от свобода (Понятие. Исторически преглед. Видове. Изисквания).

Авторът проследява историческото развитие на местата за лишаване от свобода от 1969 г., когато е приет Закона за изпълнение на наказанията) до наши дни. Това не е самоцелно, а е свързано с реализирането на един от основните принципи на пенитенциарното право – диференцираното настаняване на лишените от свобода. На базата на критерий – режим на изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, се разглежда реализирането му при разпределението на лишените от свобода в местата за лишаване от свобода.

Дисертантът прави теоретично изясняване на понятието „места за лишаване от свобода“ и разграничението в литературата, че това са държавни органи, а не учреждения.

В тази част, на базата на посочени критерии, са разгледани видовете места за лишаване от свобода и охранителните, санитарните, жилищните, комунално-битовите и други изисквания към тях. Специално внимание е отделено на арестите, като част от системата на местата за лишаване от свобода.

Особено полезен е раздел трети на тази глава, в който са разгледани изискванията за добри условия в местата за лишаване от свобода – най-важното е минималната площ в спалното помещение, която не може да е по – малка от 4 кв. метра, дневна и изкуствена светлина и чист/свеж въздух, както и постоянно течаща вода, обособени санитарни помещения и действия по дезинфекция, дератизация и дезинсекция. Тази част има голямо теоретично и практическо значение и това може да се посочи като самостоятелен приносен

момент на изследването. Тези изисквания са изследвани на основата на задълбочен анализ на съдебната практика, международните стандарти и докладите на Комитета против изтезанията.

в) Втората глава е озаглавена „Административни органи в местата за лишаване от свободата“ има подчертано теоретичен характер. Независимо от по-големия си обем в сравнение с другите части тя е основополагаща с оглед на темата на научното изследване.

В нея, поотделно, са разгледани едноличните и колективни органи с правомощия в областта на изпълнението на наказанията. Структурата следва установените класификации в теорията – на еднолични и колективни специализирани органи и неспециализирани органи. Интересен ракурс на дисертационното проучване дава обособяването като самостоятелни такива на конвоиращите органи, като са разгледани всички органи (в системата на Министерство на вътрешните работи, Главна дирекция „Охрана“ и тези в Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ в Министерство на правосъдието). Полезно и с голямо практическо значение е детайлното изследване на техните правомощия и взаимодействието между тях. Това се прави за първи път в теорията и може също да се обособи като приносен момент.

Особено полезно е подробното и изчерпателно изброяване на всички правомощия на отделните органи и посочването на нормативното основание за тях. Този каталог на правомощията ще подпомогне много правоприлагащите и контролните органи при реализирането им с оглед на законосъобразното упражняване на предоставените им властнически функции в областта на изпълнение на наказанието лишаване от свобода и мярката за неотклонение задържане под стража.

Прави впечатление използваната богата съдебна практика при анализа на правомощията на отделните органи, за което предпоставка е и богатия практически опит на докторанта като административен съдия.

г) В трета глава на дисертацията „Видове административни актове, издавани от органите по изпълнение на наказанията. Местна и родова подсъдност на производствата пред административните съдилища“ също има подчертано теоретичен характер, но част от разработените въпроси имат значение за практиката и решаване на проблеми в правоприлагането. Това може да бъде посочено като положителен аспект на изследването и обособено като самостоятелен принос.

В първите три раздела са анализирани видовете административни актове – индивидуални, общи и подзаконови, които издават органите по лишаване от свобода. Полезно е разработването на въпроса за подзаконовите актове, които издава министъра на правосъдието във връзка с правомощията си в тази област. С теоретично и практическо значение е изследването на характеристиките на общите административни актове, които издават специализираните органи в местата за лишаване от свобода. В тази част теоретичните постановки са подкрепени с богата съдебна практика, което говори за умението на докторанта за комплексно изследване на разглежданите проблеми и обосноваване на застъпваните тези. Съществен и важен е анализът на индивидуалните административни актове, издавани от едноличните органи по изпълнение на наказанията. Тази част е новаторска с оглед на реформата в пенитенциарното законодателство през 2017 г. и обособяване на самостоятелен съдебен контрол от административните съдилища на тази категория актове.

С голямо практическо значение е разделът за местната и родова подсъдност, в който се решават много спорни в практиката въпроси. Авторът анализира специфичното проявление на основния принцип при определяне на местната подсъдност на споровете, разглеждани по реда на ЗИНЗС – „местоизпълнението на наказанието“ и мотивира „отклоненията“ от принципа по АПК за „постоянния адрес“ на адресата на обжалвания акт.

д) На основата теоретичното разработване на административните органи и актовете, които те издават (в предходните две глави) в четвърта глава са разгледани по-важните административни производства по ЗИНЗС – преместване и облекчаване положението на лишените от свобода, преместване на лишените от свобода от затвори и затворнически общежития от закрит тип в затворнически общежития от открит тип, дисциплинарни наказания, зачитане на изтърпяното наказание по две или повече присъди и продължаване специалния режим по отношение на лишените от свобода, изтърпяващи наказанието доживотен затвор без право на замяна.

Тази глава има голямо практическо значение като каталог на действията по издаване и обжалване на индивидуални административни актове от компетентните органи в тези производства. Това прави трудът практически ориентиран и е самостоятелен принос.

е) Последната глава пета има за предмет компесаторните способности за защита на лишените от свобода, въведени през 2017 г. след решението на Европейския съд по правата на човека по делото „Нешков и други срещу България” и дадените с него препоръки за вътрешно правни средства. Това са новите част Шеста „Защита срещу изтезанията, жестоко, нечовешко или унижително отношение“ и част Седма „Отговорност за дейност на специализираните органи по изпълнение на наказанията“ в ЗИНЗС.

ж) В заключението авторът излага основните изводи от изследването и прави предложения *de lege ferenda* за усъвършенстване на нормативната уредба в ЗИНЗС.

4. В допълнение на казаните по-напред приноси моменти може да се посочи още, че това изследване, посветено на административни органи, актове и производства по ЗИНЗС, е успешен опит да се „запълни“ теоретичната празнота в тази насока и да се дадат удачни предложения за разрешаване на сложни практически проблеми. Дисертантът търси теоретично осмисляне на сложните въпроси в правоприлагането по тези нови производства за защита на

правата на осъдените лица (обвиняеми и подсъдими при мярката задържане под стража) с оглед на европейските стандарти и практиката на Европейския съд по правата на човека.

Споделям посочените от докторанта приноси в автореферата.

Дисертационният труд показва по убедителен начин задълбочено познаване от Деница Георгиева Александрова – Митрова на българската и чужда теория и съдебна практика по разглежданите проблеми. Придобитият богат опит в съдебната система е позволил на автора точно да открие основните практически проблеми по разглежданата материя и противоречията и неяснотите в правоприлагането, като в изследването е направен сполучлив опит за даване на решение на някои от тях. Това прави дисертацията полезна и за практикуващите юристи, поради което препоръчвам и нейното издаване като монография.

Работата е четивна, правилно структурирана и това я прави лесна за ползване. Поддържаните становища са обосновани и изразяват авторската позиция. Полемиката е коректна и научно издържана, като дисертантът убедително защитава застъпените становища и аргументирано, с необходимия академизъм критикува определени тези в научната литература. Коректно са цитирани библиографските източници – изчерпателно са посочени публикациите на други автори по темата на дисертацията и реално са използвани цитираните публикации за аргументиране на изложените тези и становища.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на изложеното считам, че представеният дисертационен труд на тема „Административни органи, актове и производства по Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража“ отговаря на всички изисквания, посочени в чл. 6, ал. 3 на Закона за развитие на академичния състав в Република България, поради което на основание чл. 10, ал. 1 от същия закон

давам положително заключение и убедено предлагам на почитаемото научно жури да вземе решение за присъждането на Деница Георгиева Александрова – Митрова на образователната и научна степен „доктор“.

София
27.08.2024 г.

Изготвил становището:
проф. д-р Георги Митов

OPINION

by Prof. Georgi Ivanov Mitov, Dsc, Sofia University „St. Kliment Ohridski“, Faculty of Law, Department of „Criminal Sciences“

for the dissertation work of Denitza Georgieva Aleksandrova – Mitrova, doctoral student in an independent form of study in the "Public Law Sciences" section at the Institute for the State and Law at the Bulgarian Academy of Sciences

on the topic "Administrative authorities, acts and proceedings by Implementation Of Penal Sanctions and Detention In Custody Act"

for obtaining the educational and scientific degree "Doctor" in Law in the field of higher education: 3. Social, economic and legal sciences

Professional direction: 3.6. Law

Scientific specialty: Administrative Law and Administrative Process

Dear members of the scientific jury,

By order No. RD-09-09 of 07.03.2024 of the Scientific Secretary of the Institute for State and Law at the Bulgarian Academy of Sciences, I have been appointed a member of the scientific jury.

At its first meeting, I was assigned to prepare an opinion on dissertation.

I. PRESENTATION OF THE CANDIDATE AND DATA ON THE DOCTORAL STUDIES

Denitza Georgieva Alexandrova – Mitrova graduated from the Faculty of Law of Sofia University “St. Kliment Ohridski” and received the educational and qualification degree “Master” in law.

From 2002 to 2007, she was a lawyer at the Sofia Bar Association. From 15.02.2007 she was appointed as a judge in the Administrative Court - Pazardzhik. In 2012, she was assigned to the Administrative Court - Sofia city. From 07.06.2012 she was appointed to the position of judge in the Administrative Court - Sofia city. In the period from 02.03.2017 to 05.04.2017 she was the Deputy Minister of Justice.

By order No. RD-09-103 of 24.11.2021 of the Director of the Institute for the State and Law at the Bulgarian Academy of Sciences, she was enrolled as a doctoral student, in an independent form of study.

The dissertation was discussed and referred for public defense in the “Administrative and Legal Sciences” section on 17.06.2024. By Order No. RD-09-36 of 03.06.2024 of the Director of the Institute for the State and Law at the Bulgarian Academy of Sciences is charged with the right of defence.

From the attached materials, it can be concluded that all requirements regarding the course of the procedure and the design of the dissertation have been met and no violations have been committed.

The Abstract is written according to the requirements and correctly presents the dissertation's work.

Denitza Alexandrova – Mitrova has 7 publications on the topic of the dissertation, according to the attached reference.

II. CHARACTERISTICS OF THE DISSERTATION, SCIENTIFIC AND SCIENTIFIC-APPLIED CONTRIBUTIONS

1. The chosen topic of the study is extremely relevant due to the great theoretical and practical importance of the administrative proceedings under the Implementation Of Penal Sanctions and Detention In Custody Act” (IPSDCA) with a view to protecting the rights of convicted persons who are serving a sentence of deprivation of liberty and detained accused persons and defendants remanded in custody in places of deprivation of liberty, and due to the lack of comprehensive theoretical research in this direction. Scholarly studies address these issues in a fragmented and isolated manner, much of it under the repealed 2009 Enforcement of Sentences Act. This is a stand-alone contribution of the paper and will contribute to filling this gap in our legal literature. The conclusions drawn will also help to resolve some complex practical problems related to disputes and ambiguities in law enforcement. This gives the study practical significance.

2. The presented work has a volume of 300 pages. The bibliographic reference contains 34 publications in Cyrillic and Latin. There are 582 footnotes. 163 case law sources are used.

The dissertation is structured in content, abbreviations used, introduction, exposition, which consists of five chapters, in each of which there are separate sections, and some of the sections contain parts, conclusion and bibliography.

3. In terms of content, the work is correctly and logically arranged, the individual parts are proportionate, and the issues discussed are presented consistently.

a) In the introduction, the author argues for the choice and relevance of the topic, as well as the degree of development in the Bulgarian theory.

The subject, object, purpose and tasks of the scientific research are specified.

b) The first chapter is devoted to places of deprivation of liberty (Concept. Historical overview. Types. Requirements).

The author traces the historical development of places of deprivation of liberty from 1969, when the Execution of Sentences Act was adopted, to the present day. This is not self-serving but is related to the implementation of one of the main principles of penitentiary law - differentiated accommodation of prisoners. Based on the criterion - mode of serving the sentence of deprivation of liberty, its realization in the distribution of the prisoners in the places of deprivation of liberty is considered.

The dissertation provides a theoretical clarification of the concept of “places of deprivation of liberty” and the distinction in the literature that these are state bodies and not institutions.

In this part, based on specified criteria, the types of places of deprivation of liberty and the security, sanitary, residential, communal-household and other requirements for them are considered. Special attention is paid to arrests, as part of the system of places of deprivation of liberty.

Section three of this chapter is particularly useful, in which the requirements for good conditions in places of deprivation of liberty are considered - the most important is the minimum area in the sleeping quarters, which cannot be less than 4 square meters, living and artificial light and clean/fresh air, as well as constant running water, separate sanitary facilities and disinfection, deratization and disinsection actions. This part has a great theoretical and practical importance, and this can be indicated as an independent contribution point of the study. These requirements have been researched based on a

thorough analysis of case law, international standards and the reports of the Committee against Torture.

c) The second chapter is entitled “Administrative authorities in places of deprivation of liberty” has a markedly theoretical character. Regardless of its larger volume compared to the other parts, it is fundamental in view of the topic of scientific research.

It separately examines individual and collective bodies with powers in the field of execution of punishments. The structure follows the established classifications in the theory - of individual and collective specialized bodies and non-specialized bodies. An interesting perspective of the dissertation study gives the individualization of the escorting authorities as independent ones, considering all the authorities (in the system of the Ministry of Internal Affairs, the Main Directorate “Security” and those in the Main Directorate “Execution of Punishments” in the Ministry of Justice). A detailed study of their powers and the interaction between them is useful and of great practical importance. This is done for the first time in theory and can also be singled out as a contributing point.

The detailed and exhaustive listing of all the powers of the individual bodies and the indication of the legal basis for them is particularly useful. This catalog of powers will greatly assist the law enforcement and control authorities in their implementation with a view to the lawful exercise of the powers conferred on them in the field of execution of the penalty of deprivation of liberty and the measure of remand in custody.

The rich judicial practice used in the analysis of the powers of individual bodies is impressive, for which the rich practical experience of the doctoral student as an administrative judge is a prerequisite.

d) In the third chapter of the dissertation “Types of administrative acts issued by the authorities for the execution of punishments. Local and generic jurisdiction of the proceedings before the administrative courts” also has a markedly theoretical character, but some of the developed issues are relevant for practice and solving problems in law enforcement. This can be pointed out as a positive aspect of the study and singled out as an independent contribution.

The first three sections analyze the types of administrative acts – individual, general and by-laws – issued by the prison authorities. It is useful to elaborate on the issue of by-

laws issued by the Minister of Justice in relation to his powers in this area. Of theoretical and practical importance is the study of the characteristics of the general administrative acts issued by specialized bodies in places of deprivation of liberty. In this part, the theoretical propositions are supported by rich judicial practice, which speaks of the doctoral student's skill for complex research of the considered problems and substantiation of the advocated theses. The analysis of the individual administrative acts issued by the individual bodies for the execution of punishments is essential and important. This part is innovative in view of the reform of the penitentiary legislation in 2017 and the separation of independent judicial control by the administrative courts of this category of acts.

Of great practical importance is the section on local and tribal jurisdiction, in which many controversial issues are resolved in practice. The author analyzes the specific manifestation of the main principle in determining the local jurisdiction of the disputes considered under the order of the IPSDCA – “local execution of the punishment” and motivates the “deviations” from the principle under the Administrative proceeding code of the “permanent address” of the addressee of the appealed act.

e) Based on the theoretical development of the administrative bodies and the acts they issue (in the previous two chapters), the fourth chapter examines the most important administrative proceedings under the IPSDCA - relocation and alleviation of the situation of prisoners, relocation of prisoners from prisons and closed-type prison dormitories in open-type prison dormitories, disciplinary sanctions, respect of the sentence served for two or more convictions and continuation of the special regime in relation to prisoners serving life imprisonment without parole.

This chapter is of great practical importance as a catalog of the actions of issuing and appealing individual administrative acts by the competent authorities in these proceedings. This makes the work practically oriented and an independent contribution.

f) The last chapter five has as its subject the compensatory methods for the protection of those deprived of liberty, introduced in 2017 after the decision of the European Court of Human Rights in the case “Neshkov and others v. Bulgaria” and the recommendations made with it for domestic legal remedies. These are the new Part Six "Protection against torture, cruel, inhuman or degrading treatment" and Part Seven "Responsibility for activity of specialized bodies for the execution of punishments" in the IPSDCA.

g) In the conclusion, the author presents the main conclusions of the study and makes proposals de lege ferenda to improve the regulatory framework in the IPSDCA

4. In addition to the aforementioned contributions, it can also be pointed out that this study, dedicated to administrative bodies, acts and proceedings under the IPSDCA, is a successful attempt to "fill" the theoretical void in this direction and to provide suitable suggestions for solving complex practical problems. The dissertation seeks a theoretical understanding of the complex issues in law enforcement in these new proceedings for the protection of the rights of convicted persons (accused and defendants under the measure of detention in custody) in view of European standards and the practice of the European Court of Human Rights.

I share the contributions indicated by the doctoral student in the Abstract.

The dissertation convincingly demonstrates Denitza Georgieva Aleksandrova - Mitrova's in-depth knowledge of Bulgarian and foreign theory and jurisprudence on the issues under consideration. The acquired extensive experience in the judicial system has allowed the author to accurately identify the main practical problems in the matter under consideration and the contradictions and ambiguities in law enforcement, and in the research a successful attempt has been made to provide a solution to some of them. This makes the dissertation useful for legal practitioners as well, which is why I also recommend its publication as a monograph.

The work is readable, properly structured, and this makes it easy to use. The supported opinions are substantiated and express the author's position. The polemic is correct and scientifically supported, with the dissertation convincingly defending the advocated opinions and criticizing certain ones in the scientific literature in a reasoned manner, with the necessary academicism. The bibliographic sources are correctly cited - the publications of other authors about the dissertation are comprehensively indicated and the cited publications are actually used to argue the presented theses and opinions.

III. CONCLUSION

Based on the above, I believe that the presented dissertation work on the topic "Administrative bodies, acts and proceedings under the Law on execution of punishments and detention in custody" meets all the requirements specified in Art. 6, para. 3 of the

Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act, therefore, based on Art. 10, para. 1 of the same Act, I give a positive conclusion and confidently propose to the honorable scientific jury to decide on awarding Denitza Georgieva Aleksandrova - Mitrova the educational and scientific degree “doctor”.

Sofia

27.08.2024

Prepared the opinion:

Prof. Dsc Georgi Mitov